

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 9 november 2023*

”Begäran om förhandsavgörande – Gemensam politik avseende asyl och subsidiärt skydd – Direktiv 2011/95/EU – Artikel 15 – Villkor för beviljande av subsidiärt skydd – Beaktande av omständigheter avseende sökandens personliga ställning och förhållanden samt den allmänna situationen i ursprungslandet – Humanitär situation”

I mål C-125/22,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (Domstolen i Haag, sammanträdesplats 's-Hertogenbosch, Nederländerna) genom beslut av den 22 februari 2022, som inkom till domstolen den 22 februari 2022, i målet

X,

Y,

och deras sex underåriga barn

mot

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C. Lycourgos samt domarna O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot, S. Rodin och L.S. Rossi (referent),

generaladvokat: P. Pikamäe,

justitiesekreterare: handläggaren A. Lamote,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 23 mars 2023,

* Rättegångsspråk: nederländska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Y, X och deras sex underåriga barn, genom S. Rafi, P.J. Schüller och J.W.J. van den Broek, advokaten,
- Nederländernas regering, genom M.K. Bulterman, M.H.S. Gijzen, A. Hanje och J.M. Hoogveld, samtliga i egenskap av ombud,
- Belgiens regering, genom M. Jacobs och M. Van Regemorter, båda i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom J. Möller och A. Hoesch, båda i egenskap av ombud,
- Frankrikes regering, genom R. Bénard, A.-L. Desjonquères och J. Illouz, samtliga i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom A. Azéma och F. Wilman, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 8 juni 2023 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 337, 2011, s. 9).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan X, Y och deras sex underåriga barn, vilka är libyska medborgare, och å andra sidan Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (statssekreterare med ministerlika befogenheter för justitie- och säkerhetsfrågor, Nederländerna) (nedan kallad Staatssecretaris). Målet rör Staatssecretaris beslut att avslå de förstnämndas ansökningar om internationellt skydd.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Skälen 12, 16 och 34 i direktiv 2011/95 har följande lydelse:

”(12) Huvudsyftet med detta direktiv är dels att garantera att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels att garantera att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i samtliga medlemsstater.

...

(16) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna [nedan kallad stadgan]. Direktivet syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten och de asylsökandes och deras medföljande familjemedlemmars rätt till asyl, och till att främja tillämpningen av artiklarna 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 och 35 i stadgan och bör därför genomföras på ett sätt som överensstämmer med detta ändamål.

...

(34) Det är nödvändigt att införa gemensamma kriterier för att fastställa vilka av dem som ansöker om internationellt skydd som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande. Kriterierna bör hämtas från de internationella förpliktelserna enligt instrumenten för mänskliga rättigheter och från medlemsstaternas praxis.”

4 I artikel 2 i direktivet, vilken har rubriken ”Definitioner”, anges följande:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

a) *internationellt skydd*: flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande enligt definitionerna i leden e och g.

b) *person som beviljats internationellt skydd*: person som har beviljats flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med definitionerna i leden e och g.

...

f) *person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte omfattas av artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.

g) *status som subsidiärt skyddsbehövande*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande.

h) *ansökan om internationellt skydd*: en ansökan om skydd som ges in till en medlemsstat av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande och att denne inte uttryckligen ansöker om en annan typ av skydd som ligger utanför detta direktivs tillämpningsområde och som kan omfattas av en separat ansökan.

i) *sökande*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som har ansökt om internationellt skydd och vars ansökan ännu inte har lett till ett slutligt beslut.

...”

5 Artikel 4 i direktivet har rubriken ”Bedömning av fakta och omständigheter” och ingår i direktivets kapitel II, som rör ”[b]edömning av ansökningar om internationellt skydd”. I artikeln föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna får betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.

...

3. Bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska vara individuell, och följande ska beaktas:

- a) Alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, ...
- b) De relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat, inklusive information om huruvida sökanden har varit eller kan bli utsatt för förföljelse eller allvarlig skada.
- c) Sökandens personliga ställning och förhållanden, inklusive faktorer som bakgrund, kön och ålder, så att det kan bedömas huruvida de handlingar den sökande har blivit eller skulle kunna bli utsatt för, på grundval av sökandens personliga omständigheter, skulle innebära förföljelse eller allvarlig skada.

...

4. Det faktum att den sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller annan allvarlig skada, eller för direkta hot om sådan förföljelse eller sådan skada, är en allvarlig indikation på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada, såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas.

5. När medlemsstaterna tillämpar principen att det är den sökandes skyldighet att styrka sin ansökan om internationellt skydd, och den sökandes uppgifter inte kan styrkas av skriftliga eller andra bevis, ska sådana uppgifter inte behöva bekräftas om följande villkor är uppfyllda:

- a) Sökanden har gjort en genuin ansträngning för att styrka sin ansökan.
- b) Alla relevanta faktorer som den sökande förfogar över har lagts fram och en tillfredsställande förklaring har lämnats till varför andra relevanta faktorer saknas.
- c) Sökandens uppgifter befinns vara sammanhängande och rimliga och strider inte mot tillgänglig specifik och allmän information som rör den sökandes ärende.
- d) Sökanden har ansökt om internationellt skydd så tidigt som möjligt, såvida inte sökanden kan framföra goda skäl till varför han eller hon inte gjort det.
- e) Sökandens allmänna trovärdighet är fastställd.”

- 6 Artikel 8 i samma direktiv har rubriken ”Internt skydd”. Punkt 2 i denna artikel har följande lydelse:

”Vid prövning av om en sökande känner en välgrundad fruktan för förföljelse eller löper en verklig risk för att lida allvarlig skada, eller har tillgång till skydd mot förföljelse eller allvarlig skada i en del av ursprungslandet i enlighet med punkt 1, ska medlemsstaterna, när de fattar beslut om ansökan, beakta de allmänna omständigheter som råder i den delen av landet och sökandens personliga förhållanden i enlighet med artikel 4. För detta ändamål ska exakt och aktuell information inhämtas från relevanta källor, såsom FN:s flyktingkommissariat och Europeiska stödkontoret för asylfrågor.”

- 7 Artikel 15 i direktiv 2011/95 har rubriken ”Allvarlig skada” och ingår i direktivets kapitel V som rör ”[f]örutsättningar för subsidiärt skydd”. I artikeln anges följande:

”Allvarlig skada utgörs av

- a) dödsstraff eller avrättning, eller
- b) tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet, eller
- c) allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.”

- 8 I artikel 18 i direktivet, vilken har rubriken ”Beviljande av status som subsidiärt skyddsbehövande”, föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna ska bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person status som subsidiärt skyddsbehövande om han eller hon uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande enligt kapitlen II och V.”

Nederländsk rätt

- 9 I artikel 29.1 i Vreemdelingenwet 2000 (2000 års utlänningslag) av den 23 november 2000 (Stb. 2000, nr 495), i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet, föreskrivs följande:

”1. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ... kan beviljas en utlänning som

- a) har flyktingstatus, eller
- b) har gjort sannolikt att det föreligger grundad anledning att anta att han eller hon vid en utvisning skulle löpa en verklig risk för att lida allvarlig skada som utgörs av
 1. dödsstraff eller avrättning,
 2. tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller
 3. allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 10 Makarna X och Y, som är libyska medborgare, gav den 28 januari 2018, för sin egen och sina sex underåriga barns räkning, in ansökningar om internationellt skydd till Staatssecretaris och gjorde gällande att det, för det fall de skickades tillbaka till Libyen, fanns en verklig risk att de skulle lida ”allvarlig skada” i den mening som avses i artikel 15 b och/eller c i direktiv 2011/95.
- 11 Till stöd för sina ansökningar om internationellt skydd åberopade X och Y omständigheter avseende såväl deras personliga förhållanden som den allmänna situationen i deras ursprungsland, särskilt den allmänna våldsnivån i Libyen och den humanitära situation som följde därav.
- 12 X uppgav närmare att han från år 2012 till juni 2017 hade arbetat i Tripoli (Libyen) som livvakt för olika framstående politiker, bland annat två premiärministrar, en vice premiärminister och flera ministrar. Han gjorde gällande att han hade utsatts för skottlossning utanför arbetstiden, varvid han träffades i huvudet och fick en kula i sin vänstra kind, och att han därefter utsattes för dödshot vid telefonsamtal som ägde rum efter ungefär fem månader respektive ett till två år från dagen för skottlossningen. X hyste misstankar om vilka som var ansvariga för dessa handlingar, men kunde inte bevisa detta. X åberopade dessutom den omständigheten att hans bror hade upplyst honom om att milissoldater försökte ta över ett markområde som han hade ärvt av sin far och hade hotat att döda varje person som motsatte sig detta. Slutligen uppgav X att hans avresa från Libyen också berodde på de svåra levnadsförhållandena i Tripoli, särskilt bristen på bränsle, dricksvatten och elektricitet. Y grundade å sin sida sin ansökan om internationellt skydd på den rädsla som hon kände till följd av vad som hade hänt X och den allmänna osäkerhetssituationen i Libyen, som även skulle ha gett henne hälsoproblem.
- 13 Genom separata beslut av den 24 december 2020 avslog Staatssecretaris X:s och Y:s ansökningar om internationellt skydd. Han bedömde att sökandena inte behövde hysa någon fruktan för att lida allvarlig skada i den mening som avses i artikel 15 b i direktiv 2011/95. Han ansåg nämligen att de två påstådda hoten inte var trovärdiga och att X inte hade visat att den skottlossning som han varit utsatt för var riktad specifikt mot honom eller att det fanns ett samband mellan detta våld och hans yrkesverksamhet som livvakt för höga politiker. Staatssecretaris ansåg vidare att det ankom på honom att identifiera riskgrupper och avgöra huruvida det förelåg en sådan risksituation som avses i artikel 15 c i direktivet. Han bedömde att det inte var nödvändigt att undersöka den allmänna säkerhetssituationen i Libyen, och fann att sökandena inte heller behövde frukta att lida sådan allvarlig skada som avses i den sistnämnda bestämmelsen.
- 14 X och Y överklagade dessa beslut till Rechtbank Den Haag, zittingsplaat 's-Hertogenbosch (Domstolen i Haag, sammanträdesplats 's-Hertogenbosch, Nederländerna).
- 15 Den hänskjutande domstolen har påpekat att de ansökningar om internationellt skydd som är aktuella i det nationella målet grundas på såväl sökandenas individuella och personliga omständigheter som den allmänna våldssituationen och den humanitära situation som detta våld gett upphov till i ursprungslandet. Den hänskjutande domstolen har emellertid påpekat att det inte framgår att sådana omständigheter, betraktade var för sig, når upp till den grad av individualisering av den allvarliga skadan och den allvarlighetsgrad för det urskillningslösa våldet som krävs för att kunna omfattas av det subsidiära skydd som föreskrivs i artikel 15 b respektive 15 c i direktiv 2011/95.

- 16 Enligt den hänskjutande domstolen uppkommer därför frågan huruvida artikel 15 i direktivet ska tolkas så, att de fall av allvarlig skada som anges i nämnda artikel 15 ska bedömas vart och ett för sig, med den följderna att de fakta och omständigheter som sökanden åberopar endast är relevanta för att visa att det finns skäl att frukta att vederbörande kommer att lida en allvarlig skada, eller om det tvärtom ska göras en gemensam helhetsbedömning av samtliga relevanta omständigheter avseende såväl sökandens personliga ställning och förhållanden som den allmänna situationen i ursprungslandet, innan det fastställs vilket fall av allvarlig skada som dessa fakta och omständigheter ger stöd för.
- 17 Den hänskjutande domstolen anser att utgångspunkten för bedömningen av huruvida det föreligger en verklig risk för allvarlig skada är sökandens skyddsbehov, samt att den första tolkningen av artikel 15 i direktiv 2011/95, som sammanfattats i föregående punkt, skulle medföra en lucka i det skydd som denna bestämmelse ger, vilket skulle medföra att det system för subsidiärt skydd som föreskrivs i bestämmelsen förlorade sin ändamålsenliga verkan. Den andra tolkningen av artikel 15, som likaså sammanfattats i föregående punkt, är för sin del förenlig med direktivets systematik och med de mål som eftersträvas med direktivet, samt med praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna avseende tolkningen av artikel 3 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen), vilken enligt artikel 52.3 i stadgan ska beaktas vid tolkningen av artikel 4 i stadgan.
- 18 Den hänskjutande domstolen har vidare bitt EU-domstolen att precisera på vilket sätt de skäl som hänför sig till sökandens personliga förhållanden och som slagits fast i domen av den 17 februari 2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94), ska beaktas vid bedömningen utifrån artikel 15 c i direktiv 2011/95. Den hänskjutande domstolen vill i detta sammanhang bland annat att EU-domstolen ska klargöra huruvida beaktandet av den personliga ställningen och de personliga förhållandena, i fråga om en person som ansöker om internationellt skydd, går utöver det krav på individualisering som följer av Europadomstolens dom av den 17 juli 2008, NA. mot Förenade kungariket (CE:ECHR:2008:0717JUD002590407, § 115), det vill säga huruvida andra individuella omständigheter än enbart den omständigheten att personen i fråga kommer från ett område i ett visst land där ”de mest extrema fallen av generellt våld” förekommer, i den mening som avses i sistnämnda dom, kan ge stöd för att sådan allvarlig skada som avses i denna bestämmelse kan befaras uppkomma.
- 19 Om så är fallet, vill den hänskjutande domstolen att EU-domstolen ska ange huruvida man ska beakta dels personliga faktorer eller risken för att utsättas för ”våld av bestraffningskaraktär” på grund av att det föreligger en situation med urskillningslöst våld, dels individuella förhållanden som inte är personliga, såsom utövandet av vissa yrken och/eller platsen för utövandet av dessa, eller det faktum att en person måste bege sig till vissa platser för att kunna erhålla grundläggande tjänster.
- 20 Den hänskjutande domstolen vill även få klarhet i hur graden av urskillningslöst våld i sökandens ursprungsland, i den mening som avses i artikel 15 c i direktiv 2011/95, ska beaktas vid bedömningen av huruvida det föreligger allvarlig skada i den mening som avses i artikel 15 a och b. Den hänskjutande domstolen vill särskilt få klarhet i huruvida den inversa korrelationen mellan sökandens förmåga att visa att han eller hon är specifikt berörd på grund av omständigheter som är hänförliga till hans eller hennes personliga förhållanden och den grad av urskillningslöst våld som måste föreligga för att sökanden ska kunna betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, vilken följer av domen av den 17 februari 2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, punkt 39), även

ska tillämpas vid bedömningen av sådan allvarlig skada som avses i nämnda artikel 15 b, när det föreligger en hög nivå av generellt våld i sökandens ursprungsland, men detta inte i sig är tillräckligt för att motivera att subsidiärt skydd beviljas.

- 21 Slutligen vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida och under vilka omständigheter en humanitär situation, som till skillnad från situationen i det mål som avgjordes genom domen av den 18 december 2014, M’Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452), är en direkt eller indirekt följd av våldshandlingar som begåtts av en aktör som tillfogat allvarlig skada i samband med en internationell eller intern väpnad konflikt och vilken kan medföra ett åsidosättande av artiklarna 1, 4 och 19.2 i stadgan, ska beaktas vid bedömningen av en ansökan om subsidiärt skydd. Den hänskjutande domstolen har i detta avseende preciserat att den syftar både på en humanitär situation som avsiktligt skapats av en aktör som tillfogar allvarlig skada och på en situation som orsakats av en sådan aktörs likgiltighet inför följderna för civilbefolkningen av en väpnad konflikt.
- 22 Mot denna bakgrund beslutade Rechtbank den Haag, zittingsplaats ’s-Hertogenbosch (Domstolen i Haag, sammanträdesplats ’s-Hertogenbosch) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:
 - ”1) Ska artikel 15 i [direktiv 2011/95], jämförd med artiklarna 2 g och 4 [i det direktivet] och artiklarna 4 och 19.2 i [stadgan], tolkas så, att det för att avgöra huruvida en sökande är i behov av subsidiärt skydd alltid ska göras en samlad och gemensam prövning och bedömning av samtliga relevanta omständigheter, avseende såväl sökandens personliga ställning och förhållanden som den allmänna situationen i ursprungslandet, innan det slås fast vilken typ av befarad allvarlig skada som dessa omständigheter ger stöd för?
 - 2) Om den första frågan ska besvaras nekande, går i så fall bedömningen av en sökandes personliga ställning och förhållanden i samband med bedömningen utifrån artikel 15 c i [direktiv 2011/95] – vilka omständigheter EU-domstolen redan har slagit fast ska beaktas i detta sammanhang – utöver kontrollen av att det krav på att det görs en individuell bedömning i det enskilda fallet som anges i domen från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna [av den 17 juli 2008] i målet N.A. mot Förenade kungariket [(CE:ECHR:2008:0717JUD002590407)] har iakttagits? Kan dessa omständigheter, beträffande en sådan ansökan om subsidiärt skydd, beaktas vid både bedömningen utifrån artikel 15 b och bedömningen utifrån artikel 15 c i [direktiv 2011/95]?
 - 3) Ska artikel 15 i [direktiv 2011/95] tolkas så, att den glidande skala som enligt EU-domstolens praxis ska tillämpas vid bedömningen av en påstådd fruktan för sådan allvarlig skada som avses i artikel 15 c i [detta direktiv] även ska tillämpas vid bedömningen av en påstådd fruktan för sådan allvarlig skada som avses i artikel 15 b [i samma direktiv], i samband med bedömningen av behovet av subsidiärt skydd?
 - 4) Ska artikel 15 i [direktiv 2011/95], jämförd med artiklarna 1, 4 och 19.2 i [stadgan], tolkas så, att en humanitär situation – vilken är en (in)direkt följd av handlingar och/eller en underlåtenhet att agera av en aktör som tillfogar allvarlig skada – ska beaktas vid bedömningen av huruvida en sökande är i behov av subsidiärt skydd?”

- 23 Förfarandet i förevarande mål vilandeförklarades genom beslut av domstolens ordförande av den 8 april 2022, med stöd av artikel 55.1 b i domstolens rättegångsregler, i avvaktan på det slutliga avgörandet i målet Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Begreppet allvarligt och personligt hot) (C-579/20).
- 24 Efter det att begäran om förhandsavgörande återkallats, och målet avskrivits genom beslut av den 18 maj 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Begreppet allvarligt och personligt hot) (C-579/20, EU:C:2022:416), återupptogs följaktligen förfarandet i förevarande mål den 20 maj 2022.

Ansökan om skyndsam handläggning

- 25 Den hänskjutande domstolen ansökte om att förevarande mål om förhandsavgörande skulle handläggas skyndsamt i enlighet med artikel 105 i rättegångsreglerna.
- 26 Till stöd för sin ansökan gjorde den hänskjutande domstolen i huvudsak gällande att sökandenas underåriga barn befann sig i en utsatt situation, trots att X och Y lagligen får vistas i landet fram till dess att den slutligt avgjort det nationella målet. Nämnade domstol upplyste i detta avseende att fem av X:s och Y:s sex underåriga barn hade varit föremål för utbildningsstöd sedan den 22 april 2020 och att det fanns allvarliga risker för dessa barns utveckling samt att barnen växte upp i ett riskfyllt och instabilt utbildningssammanhang, i vilket de bevittnade och utsattes för övergrepp och kände sig emotionellt och fysiskt övergivna. Den hänskjutande domstolen har dessutom understrukit att den aktuella osäkerhetssituationen enligt X och Y även berodde på den långa handläggningstiden i det nationella målet och den ovissa utgången i målet.
- 27 I artikel 105.1 i rättegångsreglerna föreskrivs att EU-domstolens ordförande, på ansökan av den hänskjutande domstolen eller i undantagsfall på eget initiativ, efter att ha hört referenten och generaladvokaten, får besluta att ett mål om förhandsavgörande ska handläggas skyndsamt med avvikelse från vad som gäller enligt rättegångsreglerna, när målet är av sådan beskaffenhet att det måste avgöras utan dröjsmål.
- 28 I förevarande fall beslutade domstolens ordförande, efter att ha hört referenten och generaladvokaten, den 20 maj 2022 att avslå den ansökan som avses i punkt 25 ovan.
- 29 Förfarandet för skyndsam handläggning utgör nämligen ett processrättsligt instrument som är avsett för att hantera högst trängande fall (dom av den 13 juli 2023, Azienda Ospedale-Università di Padova, C-765/21, EU:C:2023:566, punkt 26 och där angiven rättspraxis).
- 30 Den hänskjutande domstolen har emellertid inte lämnat samtliga uppgifter som behövs för att bedöma huruvida det är fråga om ett sådant högst trängande fall och, i synnerhet, för att bedöma de risker som uppkommer om begäran om förhandsavgörande handläggs i enlighet med det ordinarie förfarandet. Även om den hänskjutande domstolen har hänvisat till de risker för utvecklingen av X:s och Y:s underåriga barn som följer av det familjemässiga, sociala och pedagogiska sammanhang som de befinner sig i, har den emellertid inte visat att det finns ett samband mellan handläggningstiden vid EU-domstolen och förlängningen av den utsatta situation som dessa barn skulle befinna sig i. Den hänskjutande domstolen har inte heller redogjort för hur en tillämpning av förfarandet för skyndsam handläggning i förevarande mål skulle göra det möjligt att undvika sådana risker eller att motverka en sådan utsatt situation, eftersom den rättsliga osäkerheten i fråga om utgången i det nationella målet, vilken påverkar

barnen, inte i sig kan motivera att förfarandet för skyndsam handläggning tillämpas (se, för ett liknande resonemang, beslut av domstolens ordförande av den 27 juni 2016, S., C-283/16, EU:C:2016:482, punkt 11 och där angiven rättspraxis).

- 31 Den långa tid som förflutit mellan å ena sidan ingivandet av sökandenas ansökningar om internationellt skydd och Staatssecretaris beslut att avslå dessa ansökningar och å andra sidan framställandet av förevarande begäran om förhandsavgörande, talar för övrigt inte heller för att tillämpa förfarandet för skyndsam handläggning på förevarande begäran om förhandsavgörande, även om denna omständighet inte är avgörande i sig (se, för ett liknande resonemang, beslut av domstolens ordförande av den 27 juni 2016, S., C-283/16, EU:C:2016:482, punkt 12).

Prövning av tolkningsfrågorna

Inledande kommentarer

- 32 Innan tolkningsfrågorna besvaras ska det inledningsvis erinras om att direktiv 2011/95 har antagits med stöd av bland annat artikel 78.2 b FEUF och bland annat syftar till att införa ett enhetligt system för subsidiärt skydd. Det framgår av skälen 12 och 34 i direktivet att ett av dess huvudsakliga syften är att säkerställa att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd och ger dem en lämplig status (se, för ett liknande resonemang, dom av den 23 maj 2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, punkt 35 och där angiven rättspraxis, och dom av den 10 juni 2021, Bundesrepublik Deutschland (Begreppet allvarligt och personligt hot), C-901/19, EU:C:2021:472, punkterna 22 och 34).
- 33 Det framgår vidare av artikel 18 i direktiv 2011/95, jämförd med definitionen av begreppen ”person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande” i artikel 2 f i direktivet och ”status som subsidiärt skyddsbehövande” i artikel 2 g i direktivet, att den status som följer av det subsidiära skyddet enligt direktivet i princip ska beviljas varje tredjelandsmedborgare eller statslös person som löper en verklig risk för att lida allvarlig skada i den mening som avses i artikel 15 i direktivet, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland eller till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort (dom av den 10 juni 2021, Bundesrepublik Deutschland (Begreppet allvarligt och personligt hot), C-901/19, EU:C:2021:472, punkt 23 och där angiven rättspraxis).
- 34 Genom direktiv 2011/95 upphävdes, med verkan från och med den 21 december 2013, rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 304, 2004, s. 12). Att ett direktiv ersattes av ett annat har emellertid inte medfört någon ändring av regelverket för beviljande av subsidiärt skydd, inte ens vad avser numreringen av de berörda bestämmelserna, och rättspraxis avseende direktiv 2004/83 är således relevant vid tolkningen av direktiv 2011/95. I synnerhet är lydelsen av artikel 15 i direktiv 2011/95 identisk med lydelsen av artikel 15 i direktiv 2004/83, varför rättspraxis avseende den sistnämnda bestämmelsen är relevant vid tolkningen av den förstnämnda (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juni 2021, Bundesrepublik Deutschland (Begreppet allvarligt och personligt hot), C-901/19, EU:C:2021:472, punkt 24).

Den första frågan

- 35 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 15 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att den behöriga nationella myndigheten, för att avgöra huruvida en person som ansöker om internationellt skydd uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, ska undersöka alla relevanta omständigheter, avseende såväl sökandens personliga ställning och förhållanden som den allmänna situationen i ursprungslandet, innan den slår fast vilken typ av allvarlig skada som dessa omständigheter eventuellt ger stöd för.
- 36 För det första ska det påpekas att det i artikel 15 föreskrivs tre typer av "allvarlig skada" som kan motivera att subsidiärt skydd beviljas en person som, om han eller hon skulle återsändas till sitt ursprungsland eller till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida sådan skada.
- 37 Vad gäller de skyddsgrunder som anges i led a i nämnda artikel 15, det vill säga risken för "dödsstraff eller avrättning", och i led b i samma artikel, det vill säga risken för "tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning", omfattar dessa fall av "allvarlig skada" situationer där det finns en specifik risk för att den som ansöker om subsidiärt skydd kommer att lida en viss typ av skada, vilket förutsätter en tydlig individualisering (dom av den 17 februari 2009, Elgafaji, C-465/07, EU:C:2009:94, punkterna 32 och 38, och dom av den 10 juni 2021, Bundesrepublik Deutschland (Begreppet allvarligt och personligt hot), C-901/19, EU:C:2021:472, punkt 25 och där angiven rättspraxis).
- 38 Av detta följer att beviljandet av subsidiärt skydd enligt artikel 15 a och b i direktiv 2011/95 förutsätter att det finns grundad anledning att förmoda att sökanden, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland eller till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, specifikt och personligen skulle löpa en verklig risk att utsättas för dödsstraff, avrättning, tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.
- 39 Även omständigheter som rör den allmänna situationen i det berörda landet, särskilt sådana som rör den allmänna vålds- och osäkerhetsnivån i detta land, ska emellertid beaktas vid bedömningen av huruvida det föreligger en sådan risk. Ett sådant allmänt sammanhang gör det nämligen möjligt att mer exakt bedöma i vilken utsträckning sökanden verkligen löper en risk att lida sådan allvarlig skada som avses i artikel 15 a respektive b i direktiv 2011/95.
- 40 Vad gäller den skada som avses i artikel 15 c i direktivet och som består i ett "allvarligt och personligt hot mot [sökandens] liv eller lem", ska det påpekas att denna bestämmelse omfattar en "mer allmän" risk för skada än den som avses i leden a och b i samma artikel. Den rör således mer allmänt "hot mot en civilpersons liv eller lem", snarare än våld av ett specifikt slag. Detta hot ska dessutom vara följden av en allmän situation med väpnad konflikt som ger upphov till ett "urskillningslöst våld", vilket innebär att våldet kan riktas mot människor oavsett deras personliga förhållanden och identitet, när detta våld når en så hög nivå att det finns grundad anledning att förmoda att en civilperson om han eller hon återsändes till det berörda landet eller, i förekommande fall, till den berörda regionen, genom sin blotta närvaro där skulle löpa en verklig risk att utsättas för nämnda hot (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juni 2021, Bundesrepublik Deutschland (Begreppet allvarligt och personligt hot), C-901/19, EU:C:2021:472, punkt 26 och 28 och där angiven rättspraxis).

- 41 Härav följer att det i en sådan exceptionell situation som den som beskrivs i föregående punkt inte krävs att sökanden visar att han eller hon är specifikt berörd på grund av omständigheter som är hänförliga till hans eller hennes personliga förhållanden, för att det ska anses föreligga en risk för att utsättas för ett "allvarligt och personligt hot" i den mening som avses i artikel 15 c i direktiv 2011/95 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 februari 2009, Elgafaji, C-465/07, EU:C:2009:94, punkt 43, och dom av den 10 juni 2021, Bundesrepublik Deutschland (Begreppet allvarligt och personligt hot), C-901/19, EU:C:2021:472, punkt 27).
- 42 De omständigheter som rör sökandens personliga ställning och förhållanden är emellertid relevanta i andra, mindre exceptionella situationer. Ju lättare den sökande kan visa att han eller hon är specifikt berörd på grund av omständigheter som är hänförliga till hans eller hennes personliga ställning eller förhållanden, desto lägre krav ställs på det urskillningslösa våld som måste föreligga för att vederbörande ska kunna betecknas som subsidiärt skyddsbehövande enligt artikel 15 c i direktiv 2011/95 (se för ett liknande resonemang, dom av den 17 februari 2009, Elgafaji, C-465/07, EU:C:2009:94, punkt 39, och dom av den 30 januari 2014, Diakité, C-285/12, EU:C:2014:39, punkt 31).
- 43 Av detta följer att artikel 15 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att såväl omständigheter som rör den allmänna situationen i ursprungslandet, särskilt sådana som rör den allmänna vålds- och osäkerhetsnivån i detta land, som omständigheter som rör sökandens personliga ställning och förhållanden kan utgöra relevanta omständigheter vid den behöriga nationella myndighetens prövning av en ansökan om subsidiärt skydd, oberoende av vilken specifik typ av allvarlig skada enligt nämnda artikel 15 som är föremål för denna prövning.
- 44 Det ska i detta sammanhang vidare understrykas att även om varje typ av allvarlig skada som avses i artikel 15 a–c i direktiv 2011/95 utgör en självständig grund för beviljande av subsidiärt skydd, vars villkor måste vara uppfyllda fullt ut för att detta skydd ska beviljas, gäller likväl, såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 30, 40 och 41 i sitt förslag till avgörande, att denna artikel inte föreskriver någon hierarkisk ordning mellan dessa olika typer av allvarlig skada och inte kräver att bedömningen av huruvida det föreligger en verklig risk att lida någon av dessa allvarliga skador görs i en viss ordning. Av en och samma ansökan om internationellt skydd kan nämligen framgå att det finns en risk att sökanden skulle utsättas för flera typer av allvarlig skada om han eller hon återvände till sitt ursprungsland eller till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort. Dessutom kan en och samma omständighet ge stöd för att det föreligger en verklig risk för att lida flera av dessa allvarliga skador.
- 45 För det andra stöds den tolkning av artikel 15 i direktiv 2011/95 som angetts i punkt 43 ovan av det normativa sammanhang som artikel 15 ingår i.
- 46 I detta hänseende framgår det av artikel 4 i detta direktiv – som återfinns i kapitel II i direktivet om "[b]edömning av ansökningar om internationellt skydd", och som således är tillämplig på såväl ansökningar om beviljande av flyktingstatus som ansökningar om subsidiärt skydd, i den mening som avses i direktivet – att bedömningen av fakta och omständigheter som ger stöd för en ansökan om internationellt skydd ska göras i två separata steg. Först ska det fastställas vilka faktiska omständigheter som kan utgöra bevis till stöd för ansökan. Därefter ska det göras en rättslig prövning av dessa omständigheter. Under den rättsliga prövningen ska det mot bakgrund av omständigheterna i det enskilda fallet avgöras huruvida de materiella förutsättningar för att beviljas internationellt skydd som föreskrivs i artikel 15 i nämnda direktiv är uppfyllda (se, för ett

liknande resonemang, dom av den 3 mars 2022, Secretary of State for the Home Department (Flyktingstatus för en statslös person av palestinskt ursprung), C-349/20, EU:C:2022:151, punkt 63 och där angiven rättspraxis).

- 47 Även om medlemsstaterna enligt artikel 4.1 i direktiv 2011/95 får kräva att sökanden i samband med det första steget så snart som möjligt lägger fram alla omständigheter som behövs för att styrka ansökan om skydd, ska medlemsstaternas myndigheter likväl vid behov aktivt samarbeta med sökanden för att fastställa och komplettera de relevanta omständigheterna i ansökan. Dessutom kan det vara lättare för dessa myndigheter än för den sökande att få tillgång till vissa typer av handlingar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 mars 2022, Secretary of State for the Home Department (Flyktingstatus för en statslös person av palestinskt ursprung), C-349/20, EU:C:2022:151, punkt 64 och där angiven rättspraxis). Härvid gäller att när den sökandes uppgifter inte kan styrkas av skriftliga eller andra bevis, behöver dessa uppgifter likväl inte bekräftas för det fall de kumulativa villkoren i artikel 4.5 a–e i detta direktiv är uppfyllda (dom av den 2 december 2014, A m.fl., C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, punkt 58).
- 48 Såsom generaladvokaten har angett i punkterna 34 och 41 i sitt förslag till avgörande är den nationella myndighet som är behörig att bedöma en ansökan om internationellt skydd följaktligen skyldig att, i det första steget av denna bedömning, undersöka samtliga relevanta faktiska omständigheter i det enskilda fallet som kan utgöra bevisning, innan den, i det andra steget av nämnda bedömning, fastställer vilken typ av allvarlig skada enligt artikel 15 i direktivet som dessa omständigheter eventuellt ger stöd för, och den kan därvid inte bortse från omständigheter som skulle kunna vara relevanta för bedömningen av ansökan enbart av det skälet att sökanden har lagt fram dem till stöd för en enda typ av allvarlig skada enligt artikel 15 i direktivet.
- 49 Vidare framgår det av artikel 4.3 i det nämnda direktivet att det bland de relevanta omständigheter som myndigheten ska beakta när den bedömer en ansökan om internationellt skydd ingår både "[a]lla relevanta uppgifter om ursprungslandet" enligt led a i denna bestämmelse och "sökandens personliga ställning och förhållanden" enligt led c i samma bestämmelse.
- 50 Domstolen har mot bakgrund härav slagit fast att även om en ansökan om internationellt skydd som lämnats in med stöd av artikel 15 c i samma direktiv inte hänvisar till omständigheter som är hänförliga till sökandens förhållanden, följer det av artikel 4.3 i direktivet att en sådan ansökan ska bli föremål för en individuell bedömning, vid vilken en hel rad omständigheter som räknas upp i denna bestämmelse ska beaktas, inom ramen för en helhetsbedömning av samtliga relevanta omständigheter i det enskilda fallet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juni 2021, Bundesrepublik Deutschland (Begreppet allvarligt och personligt hot), C-901/19, EU:C:2021:472, punkterna 40 och 41).
- 51 Vidare, enligt artikel 4.4 i direktiv 2011/95, kan det faktum att en sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller lidit allvarlig skada, eller redan har varit föremål för direkta hot om sådan förföljelse eller sådan skada, i princip utgöra en allvarlig indikation på att det finns en verklig risk för att sökanden kommer att lida allvarlig skada, vilket innebär att dessa omständigheter rörande sökandens personliga förhållanden alltid ska beaktas vid bedömningen av huruvida det finns en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 i samma direktiv, oavsett av vilken typ.
- 52 Kravet på att vid prövningen av en ansökan om internationellt skydd beakta samtliga relevanta omständigheter, däribland dem som det erinrats om i punkt 49 ovan, och att aktivt samarbeta med sökanden i detta syfte bekräftas slutligen i artikel 8.2 i direktivet (se, för ett liknande

resonemang, dom av den 22 november 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, punkt 67), eftersom de behöriga nationella myndigheterna genom denna bestämmelse åläggs att, när de undersöker huruvida en person som ansöker om internationellt skydd har tillgång till skydd mot bland annat alla typer av allvarlig skada i en del av ursprungslandet i enlighet med punkt 1 i denna artikel, beakta både de allmänna förhållandena i denna del av ursprungslandet och sökandens personliga förhållanden.

- 53 För det tredje och slutligen är den tolkning av artikel 15 i direktiv 2011/95 som gjorts i punkterna 43 och 48 ovan förenlig med de mål som eftersträvas med detta direktiv och som det erinrats om i punkt 32 ovan. En prövning av ansökningar om internationellt skydd som inte tar hänsyn till alla relevanta omständigheter i det enskilda fallet och, i synnerhet, samtliga omständigheter som räknas upp i artikel 4.3 i detta direktiv, innan det slås fast vilken typ av allvarlig skada enligt artikel 15 i direktivet som dessa omständigheter eventuellt skulle kunna ge stöd för, skulle nämligen innebära ett åsidosättande av den skyldighet att identifiera de personer som har ett verkligt behov av detta skydd som medlemsstaterna åläggs genom direktivet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juni 2021, Bundesrepublik Deutschland (Begreppet allvarligt och personligt hot), C-901/19, EU:C:2021:472, punkt 44).
- 54 En sådan tolkning är dessutom förenlig med artiklarna 4 och 19.2 i stadgan, vilka avser förbud mot tortyr och omänsklig eller förnedrande bestraffning och behandling respektive skydd vid avlägsnande, utvisning och utlämning och vilka den hänskjutande domstolen har hänvisat till. Det ska i detta sammanhang emellertid påpekas att även om de grundläggande rättigheter som garanteras i dessa bestämmelser visserligen ska iakttas vid genomförandet av direktiv 2011/95 och således även vid prövningen av ansökningar om subsidiärt skydd utifrån artikel 15 i direktivet, ger de nämnda bestämmelserna, med avseende på besvarandet av den aktuella tolkningsfrågan, inte några ytterligare specifika upplysningar om innebörden av kravet på att vid en sådan prövning systematiskt undersöka alla relevanta omständigheter, både de som hänför sig till sökandens personliga ställning och förhållanden och de som hänför sig till den allmänna situationen i ursprungslandet (se, analogt, dom av den 25 juli 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 129, och dom av den 4 oktober 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, punkt 64).
- 55 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första frågan besvaras enligt följande: Artikel 15 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att den behöriga nationella myndigheten, för att avgöra huruvida en person som ansöker om internationellt skydd uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, ska undersöka alla relevanta omständigheter, avseende såväl sökandens personliga ställning och förhållanden som den allmänna situationen i ursprungslandet, innan den slår fast vilken typ av allvarlig skada som dessa omständigheter eventuellt ger stöd för.

Den andra frågan

- 56 Den andra frågan har ställts för det fall den första frågan ska besvaras nekande. Även om svaret på den andra frågans andra del faktiskt följer av det jakande svar som lämnats på den första frågan, i den meningen att omständigheterna avseende sökandens personliga ställning och förhållanden kan visa sig vara relevanta vid prövningen av huruvida en ansökan om internationellt skydd är välgrundad utifrån såväl artikel 15 b som artikel 15 c i direktiv 2011/95, kvarstår dock att besvara den andra frågans första del.

- 57 Den hänskjutande domstolen vill nämligen få klarhet i huruvida den behöriga nationella myndigheten, vid bedömningen av huruvida det föreligger en verklig risk för att utsättas för ett sådant "allvarligt och personligt hot mot ... liv eller lem" som avses i artikel 15 c i detta direktiv, bland de olika relevanta omständigheterna avseende sökandens personliga ställning och förhållanden, ska beakta ytterligare omständigheter utöver den omständigheten att sökanden kommer från ett område i ett visst land där de "mest extrema fallen av generellt våld" förekommer, i den mening som avses i praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, bland annat dess dom av den 17 juli 2008, NA. mot Förenade kungariket (CE:ECHR:2008:0717JUD 002590407, § 115). det vill säga ett område där våldet är på en sådan nivå att utvisningen av en person till detta land utgör ett åsidosättande av förbudet mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling som föreskrivs i artikel 3 i Europakonventionen.
- 58 Under dessa omständigheter ska den hänskjutande domstolen anses ha ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 15 c i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att den behöriga nationella myndigheten, vid bedömningen av huruvida det föreligger en verklig risk att lida en sådan allvarlig skada som avses i denna bestämmelse, ska kunna beakta andra omständigheter avseende sökandens personliga ställning och förhållanden än enbart den omständigheten att han eller hon kommer från ett område i ett visst land där de "mest extrema fallen av generellt våld" förekommer, i den mening som avses i Europadomstolens dom av den 17 juli 2008, NA. mot Förenade kungariket (CE:ECHR:2008:0717JUD002590407, § 115).
- 59 Det ska inledningsvis påpekas att praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna i princip är relevant för tolkningen av artikel 15 i direktiv 2011/95. Av artikel 6.3 FEU framgår nämligen att den grundläggande rättighet som garanteras i artikel 3 i Europakonventionen ingår bland de allmänna principerna i unionsrätten, vars efterlevnad domstolen ska säkerställa. Praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna ska således beaktas vid tolkningen av denna rättighets innebörd i unionens rättsordning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 februari 2009, Elgafaji, C-465/07, EU:C:2009:94, punkt 28).
- 60 Vidare framgår det av skäl 16 i direktiv 2011/95 att direktivets bestämmelser ska tolkas i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter som erkänns i stadgan, däribland den rättighet som erkänns i artikel 4 i stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 april 2018, MP, C-353/16, EU:C:2018:276, punkt 36). I den mån som de rättigheter som garanteras i artikel 4 i stadgan motsvarar dem som garanteras i artikel 3 i Europakonventionen ska de enligt artikel 52.3 i stadgan ha samma innebörd och räckvidd som dem i artikel 3 i Europakonventionen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 november 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Avlägsnande – Medicinsk cannabis), C-69/21, EU:C:2022:913, punkt 60 och där angiven rättspraxis), vilket dock inte hindrar att ett mer långtgående skydd av dessa rättigheter tillförsäkras i unionsrätten. Vid tolkningen av artikel 4 i stadgan ska således artikel 3 i Europakonventionen, såsom den tolkats av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, beaktas såsom lägsta tillåtna skyddsnivå (se, analogt, dom av den 22 juni 2023, K.B. och F.S. (Prövning ex officio på det straffrättsliga området), C-660/21, EU:C:2023:498, punkt 41 och där angiven rättspraxis).
- 61 Det framgår dessutom av förklaringarna avseende stadgan om de grundläggande rättigheterna (EUT C 303, 2007, s. 17) att den rättighet som anges i artikel 19.2 i stadgan, enligt vilken ingen får avlägsnas, utvisas eller utlämnas till en stat där han eller hon löper en allvarlig risk att utsättas för dödsstraff, tortyr eller andra former av omänsklig eller förnedrande bestraffning eller behandling, innefattar relevant praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna avseende artikel 3 i Europakonventionen, vilken artikel 19.2 i sak motsvarar (se, för ett liknande

resonemang, dom av den 18 december 2014, M’Bodj, C-542/13, EU:C:2014:2452, punkt 38 och där angiven rättspraxis, och dom av den 18 december 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, punkt 47). Denna rättspraxis är således relevant även för tolkningen av denna rättighet.

- 62 Domstolen har emellertid redan slagit fast att det är artikel 15 b i direktiv 2011/95 som i sak motsvarar artikel 3 i Europakonventionen. Innehållet i artikel 15 c i direktivet skiljer sig däremot från innehållet i artikel 3 i Europakonventionen varför den ska ges en självständig tolkning, så att denna bestämmelse bland annat ges ett eget tillämpningsområde, samtidigt som de grundläggande rättigheter som garanteras i stadgan och Europakonventionen iakttas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 februari 2009, Elgafaji, C-465/07, EU:C:2009:94, punkterna 28 och 36).
- 63 Det ska i detta hänseende påpekas att artikel 15 c i direktiv 2011/95 visserligen omfattar den exceptionella situationen att det urskillningslösa våldet till följd av en intern eller internationell väpnad konflikt är sådant att det finns grundad anledning att förmoda att en civilperson, på grund av sin blotta närvaro i landet eller regionen, skulle löpa en verklig risk att utsättas för ett allvarligt och personligt hot mot hans eller hennes liv eller lem.
- 64 Såsom har påpekats i punkt 42 ovan kan denna bestämmelse emellertid även omfatta andra situationer, där kombinationen av dels en lägre grad av urskillningslöst våld än den som kännetecknar en sådan exceptionell situation, dels omständigheter hänförliga till sökandens personliga förhållanden, kan konkretisera den verkliga risken för att utsättas för ett allvarligt och personligt hot i den mening som avses i nämnda bestämmelse.
- 65 Av detta följer att de omständigheter avseende sökandens personliga ställning och förhållanden som den behöriga nationella myndigheten ska beakta i dessa andra situationer med nödvändighet går utöver den omständigheten att han eller hon kommer från ett område i ett visst land där de ”mest extrema fallen av generellt våld” förekommer, i den mening som avses i praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, däribland dess dom av den 17 juli 2008, NA. mot Förenade kungariket (CE:ECHR:2008:0717JUD 002590407, § 115).
- 66 Samtidigt som den är helt förenlig med praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna avseende artikel 3 i Europakonventionen (se, för ett motsvarande synsätt, dom av den 17 februari 2009, Elgafaji, C-465/07, EU:C:2009:94, punkt 44), ger EU-domstolens tolkning av artikel 15 c i direktiv 2011/95 personer som ansöker om internationellt skydd ett mer omfattande skydd än det som ges genom nämnda artikel 3.
- 67 Med hänsyn till de oklarheter som den hänskjutande domstolen har tagit upp och som det erinrats om i punkt 19 ovan, ska det även preciseras att uppräknningen av relevanta omständigheter avseende sökandens personliga ställning och förhållanden i artikel 4.3 c i direktivet inte är uttömmande, vilket innebär att den nationella myndighet som är behörig att bevilja subsidiärt skydd ska göra en bedömning i varje enskilt fall i de situationer som avses i punkt 64 ovan, i förekommande fall med beaktande av alla andra omständigheter avseende sökandens personliga ställning och förhållanden som kan bidra till att konkretisera den verkliga risken för att lida allvarlig skada enligt artikel 15 c i direktivet med hänsyn till graden av urskillningslöst våld i det berörda landet eller den berörda regionen. Som relevanta i detta sammanhang kan bland annat anses omständigheter som är hänförliga till sökandens privat-, familje- eller yrkesliv och beträffande vilka det rimligen kan antas att de ökar risken för att sökanden lider allvarlig skada, om han eller hon återvänder till sitt ursprungsland eller till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort.

- 68 Såsom det har erinrats om i punkt 51 ovan och i enlighet med artikel 4.4 i direktiv 2011/95 ankommer det dessutom på den behöriga nationella myndigheten att ta hänsyn till den omständigheten att sökanden redan har lidit allvarlig skada eller redan har varit föremål för direkta hot härom, såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan allvarlig skada inte kommer att upprepas.
- 69 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den andra frågan besvaras enligt följande: Artikel 15 c i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att den behöriga nationella myndigheten, vid bedömningen av huruvida det föreligger en verklig risk att lida en sådan allvarlig skada som avses i denna bestämmelse, ska kunna beakta andra omständigheter avseende sökandens personliga ställning och förhållanden än enbart den omständigheten att han eller hon kommer från ett område i ett visst land där de ”mest extrema fallen av generellt våld” förekommer, i den mening som avses i Europadomstolens dom av den 17 juli 2008, NA. mot Förenade kungariket (CE:ECHR:2008:0717JUD002590407, § 115).

Den tredje frågan

- 70 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artikel 15 b i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att intensiteten i det urskillningslösa våld som råder i sökandens ursprungsland kan innebära att kravet på individualisering av den allvarliga skada som avses i denna bestämmelse sänks.
- 71 Såsom det har påpekats i punkterna 37–42 ovan förutsätter de allvarliga skador som definieras i artikel 15 b i direktiv 2011/95 en tydlig grad av individualisering.
- 72 Såsom det har erinrats om i punkt 38 ovan omfattar skada som avser risken för ”dödsstraff eller avrättning” och ”tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning” i artikel 15 a respektive artikel 15 b i det nämnda direktivet nämligen situationer där den som ansöker om subsidiärt skydd är specifikt och personligen utsatt för risken för en viss typ av skada.
- 73 Även om, såsom påpekats i punkt 39 ovan, man i sådana fall även ska undersöka relevanta omständigheter avseende den allmänna situationen i sökandens ursprungsland, däribland särskilt sådana som rör den allmänna vålds- och osäkerhetsnivån i detta land, kan förekomsten av en vålds- och osäkerhetsnivå i detta land, hur betydande den än är, inte medföra en sänkning av det krav som ska vara uppfyllt för att det ska föreligga en verklig risk för sådan allvarlig skada som avses i artikel 15 a och b i direktiv 2011/95 och som innebär att det ska visas, i förekommande fall med beaktande av denna våldsnivå, att sökanden verkligen riskerar att specifikt och personligen utsättas för sådan skada om han eller hon återvänder till samma land.
- 74 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den tredje frågan besvaras enligt följande: Artikel 15 b i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att intensiteten i det urskillningslösa våld som råder i sökandens ursprungsland inte kan innebära att kravet på individualisering av den allvarliga skada som avses i denna bestämmelse sänks.

Den fjärde frågan

- 75 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 15 c i direktiv 2011/95, jämförd med artiklarna 1, 4 och 19.2 i stadgan, ska tolkas så, att en humanitär situation, som är en direkt eller indirekt följd av handlingar och/eller en underlåtenhet att agera

av en aktör som tillfogar allvarlig skada inom ramen för en internationell eller intern väpnad konflikt, ska beaktas vid prövningen av en ansökan om internationellt skydd enligt nämnda artikel 15 c.

- 76 Europeiska kommissionen har hävdats att denna fråga inte kan tas upp till prövning och har i huvudsak gjort gällande att det inte är nödvändigt att besvara denna fråga för att avgöra det nationella målet, med hänsyn till de omständigheter som ligger till grund för de aktuella ansökningarna om internationellt skydd, och att beslutet om hänskjutande under alla omständigheter inte innehåller de uppgifter och preciseringar som är nödvändiga för detta ändamål.
- 77 Enligt fast rättspraxis presumeras nationella domstolars frågor om tolkningen av unionsrätten vara relevanta. Dessa frågor ställs mot bakgrund av den beskrivning av omständigheterna i målet och tillämplig lagstiftning som den nationella domstolen på eget ansvar har lämnat och vars riktighet det inte ankommer på EU-domstolen att pröva. Det förfarande som har införts genom artikel 267 FEUF utgör emellertid ett medel för samarbete mellan EU-domstolen och de nationella domstolarna, genom vilket EU-domstolen tillhandahåller de nationella domstolarna de uppgifter om unionsrättens tolkning som de behöver för att kunna avgöra de mål som de ska pröva. En begäran om förhandsavgörande är inte till för att möjliggöra rådgivande yttranden i allmänna eller hypotetiska frågor, utan för att tillgodose behov knutna till den faktiska lösningen av en tvist. Såsom framgår av själva ordalydelsen i artikel 267 FEUF ska det begärda förhandsavgörandet vara "nödvändigt" för att den hänskjutande domstolen ska kunna "döma i saken" i det mål som är anhängigt vid den (dom av den 14 maj 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU och C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, punkt 167 och där angiven rättspraxis).
- 78 Såsom anges i artikel 94 a i rättegångsreglerna är det således nödvändigt att beslutet om hänskjutande bland annat innehåller en sammanfattning av de relevanta omständigheterna, såsom dessa har utretts av den hänskjutande domstolen eller, i vart fall, en redogörelse för de faktauppgifter som ligger till grund för frågorna (dom av den 3 december 2019, Iccrea Banca, C-414/18, EU:C:2019:1036, punkt 28 och där angiven rättspraxis).
- 79 I förevarande fall återfinns, såsom har påpekats i punkterna 11, 12 och 15 ovan, bland de omständigheter som ligger till grund för de ansökningar om internationellt skydd som är aktuella i det nationella målet, såsom de har anförts av sökandena och fastställts av den behöriga nationella myndigheten och den hänskjutande domstolen, omständigheter som rör den allmänna vålds- och osäkerhetsnivån i Libyen, de svåra levnadsvillkoren i Tripoli och den "humanitära situation" som följer därav.
- 80 Det framgår emellertid inte på något sätt av dessa omständigheter, enligt redogörelsen för dessa i begäran om förhandsavgörande, att en sådan humanitär situation är en direkt eller indirekt följd av handlingar och/eller en underlåtenhet att agera av en aktör som tillfogar allvarlig skada inom ramen för en intern eller internationell väpnad konflikt, i den mening som avses i artikel 15 c i direktiv 2011/95.
- 81 Den hänskjutande domstolen har inte heller angett vem som påstås ha utfört handlingar eller underlåtit att agera och vad dessa handlingar och/eller denna underlåtenhet består i.

- 82 Härav följer att den hänskjutande domstolen inte i tillräcklig utsträckning har visat varför det är nödvändigt att besvara den fjärde frågan för att den ska kunna avgöra det nationella målet och att den inte heller i tillräcklig utsträckning har redogjort för de faktauppgifter som ligger till grund för denna fråga.
- 83 Under dessa omständigheter kan den fjärde frågan inte tas upp till prövning.

Rättegångskostnader

- 84 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

- 1) Artikel 15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet**

ska tolkas så,

att den behöriga nationella myndigheten, för att avgöra huruvida en person som ansöker om internationellt skydd uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, ska undersöka alla relevanta omständigheter, avseende såväl sökandens personliga ställning och förhållanden som den allmänna situationen i ursprungslandet, innan den slår fast vilken typ av allvarlig skada som dessa omständigheter eventuellt ger stöd för.

- 2) Artikel 15 c i direktiv 2011/95**

ska tolkas så,

att den behöriga nationella myndigheten, vid bedömningen av huruvida det föreligger en verklig risk att lida en sådan allvarlig skada som avses i denna bestämmelse, ska kunna beakta andra omständigheter avseende sökandens personliga ställning och förhållanden än enbart den omständigheten att han eller hon kommer från ett område i ett visst land där de ”mest extrema fallen av generellt våld” förekommer, i den mening som avses i Europadomstolens dom av den 17 juli 2008, NA. mot Förenade kungariket (CE:ECHR:2008:0717JUD002590407, § 115).

- 3) Artikel 15 b i direktiv 2011/95**

ska tolkas så,

att intensiteten i det urskillningslösa våld som råder i sökandens ursprungsland inte kan innebära att kravet på individualisering av den allvarliga skada som avses i denna bestämmelse sänks.

Underskrifter